

KLIVA-podcast, avsnitt 6. KLIVA på Svenska - presentation

Musiksnutt (00:00:01).

Mari (00:00:09): Nu har det blivit dags att prata på svenska. KLIVA är ett tvåspråkigt projekt som genomförs med parterna från Finland och Sverige. Vi har två modellområden i projektet, Toby å i Finland och Hertsångerälven i Sverige. Teman som vi behandlar i projektet och i vår podcast är hur klimatförändringen påverkar lokala näringar inom skogs- och jordbruket i Öster- och Västerbotten och hur vi kan förbereda oss så att vi har friskare vatten och hållbar produktion i framtiden också.

Musiksnutt (00:01:00).

Mari (00:01:08): Hej, jag är Mari och jobbar som KLIVA-projektets koordinator. Jag pratar idag med Amanda från Länsstyrelsen Västerbotten i Sverige.

Amanda (00:01:23): Hej hej!

Mari (00:01:24): Hej, Amanda. Du är Länsstyrelsens koordinator och jobbar med KLIVA. Kan du kort berätta om ditt arbete i KLIVA-projektet?

Amanda (00:01:38): Som koordinator jobbar jag framför allt med att samordna aktiviteterna här på Länsstyrelsen och tillsammans med övriga organisationer i projektet, men jag är också med och planerar och utför aktiviteterna. Det är väldigt varierande uppgifter med allt från att ta vattenprover ute på fältet till att anordna workshoppar och träffa lantbrukare eller att uppdatera vad vi gör på sociala medier. Ett väldigt varierat och roligt jobb.

Mari (00:02:11): Som det kommit fram har vi två modellområden i projektet. Toby å i Finland och Hertsångerälven i Sverige. Vi har alltså två avrinningsområden som används i projektet som områden där vi testar och genomför våra aktiviteter. Kanske vi kan först repetera vad ett avrinningsområde är och vad begreppet har med KLIVA att göra?

Amanda (00:02:49): Ett avrinningsområde är det landområde som avvattnas vid ett visst vattendrag. Området avgränsas av topografin som skapar vattendelare gentemot andra avrinningsområden. Inom KLIVA är vattenbalans, alltså vattenflöden och vattenreservoarer i ett område, ett centralt tema. För att kunna beräkna vattenbalansen måste vi veta inkommande och avgående vattenmängder och då är det lättast att använda klart begränsade avrinningsområden som utgångspunkt.

Mari (00:03:26): Huvudaktiviteterna i projektet är modelleringen av vattenbalans och vattenkvalité samt utvecklande av kommunikationsmodell. Våra modellområden har varit med i ett tidigare projekt som hette VIMLA. Det fokuserade på att stärka medvetenheten om kustnära småvattens värde och hoten mot dem. Nu fortsätter vi arbetet inom KLIVA för att förbättra kommunikationen mellan olika intressecenter och för att öka förståelsen för ekosystemtjänsterna och vattenbalansen. Vi vill framför allt bli mer förberedda på ett förändrat klimat inom jord- och skogsbruk kopplat till vatten.

Amanda, du skulle kunna börja berätta om Hertsångerälven. Var den ligger, vad som är typiskt för landskapet och hurdana vattendrag ni har i området.

Amanda (00:04:53): Hertsångerälven, som är vårt modellvattendrag, tillhör Kålabodaåns avrinningsområde och är lite drygt femhundra kvadratkilometer stort och utgör ett mindre kustparti beläget i Robertsfors kommun i Västerbottens län vid Norra Kvarken. Området domineras av Flarkån och Kålabodaån som rinner ihop vid Ånäset, som är största orten på området, och den gemensamma sträckan ner till havet kallas för Hertsångerälven. Till Hertsångerälven mynnar även Lillån som ringer från norr och avvattnar Broträsket.

Ultravatträsket och Broträsket är de största sjöarna och sammantaget uppgår sjöandelen till 2,6 procent vilket är relativt lite. Många sjöar är historiskt sänkta till förmån för jordbruket. Dalgångarna kring Kålabodaån och Flarkån tillhör länets största jordbruksområden. Markanvändningen domineras till största delen av jord- och skogsbruk och landskapet är format av landhöjningen. Som en konsekvens av det har vi mycket sura sulfatjordar i området.

Mari (00:06:13): Jag kan berätta lite om den finska sidan. Toby å ligger i det Österbottniska landskapet vid Bottenhavets och Kvarkens östra kust. Landskapet här är tvåspråkigt, vilket vi vill ta hänsyn till i vår projektverksamhet. Vi har inte heller några större sjöar i området, bara Toby å rinner genom området. Landskapet är flackt och utformat av landhöjningen. Det som tidigare har varit havsbotten används numera mycket som åkermark här också. Även vi har mycket så kallade sura sulfatjordar som påverkar vattenkvalitén i området.

Amanda (00:07:16): Sura sulfatjordar, kan du berätta mer om dem och hur de påverkar vattenkvalitén?

Mari (00:07:24): Sura sulfatjordar har sitt ursprung i havet. I havet har det funnits mycket organiskt material, alger och plankton, som sedan har sedimenterats till syrefria förhållanden. Utan syre har det sedan bildats järnsulfider. Men när grundvattenytan sänks, till exempel efter dikning, oxiderar dessa sulfider till sura sulfater. När PH-värdet sedan sjunker frigörs samtidigt flera metaller från jorden och många fiskar och andra levande organismer klarar inte av att surheten i jord och vatten sjunker så kraftigt.

Amanda (00:08:25): Jag känner igen problemen med sura sulfatjordar. Vi har dem i Sverige också, längs med Norrlandskusten. Sådana här projekt behövs just för att vi ska kunna samarbeta och finna lösningar på dessa gemensamma problem och utmaningar.

Mari (00:08:44): Precis. I KLIVA är friskare vatten och hållbar produktion de viktigaste målsättningarna på lång sikt. Skulle du slutligen kunna sammanfatta lite varför vi har detta projekt?

Amanda (00:09:03): Jag kan börja berätta om ekosystemtjänster, som är olika nyttor som naturen ger oss, och som bidrar till vår välfärd och livskvalité i regionen. En del av de här ekosystemtjänsterna är synliga, som till exempel bär, svamp, spannmål, virke, men även friluftsliv och rekreationsområden. En stor del av ekosystemtjänsterna, såsom vatten- och näringskretsloppet håller sig i bakgrunden av andra funktioner och är mindre synliga. Utnyttjandet av alla dessa ekosystemtjänster påverkar emellertid naturen och möjligheten att uppnå till exempel miljömålen som har ställts upp för vattenkvalitén. I och med klimatförändringarna ställs vi inför nya utmaningar för hållbar produktion och friskare vatten. I KLIVA vill vi bli mer förberedda på ett förändrat klimat inom jord- och skogsbruk kopplat till vatten. Att vi som verkar inom avrinningsområdena Hertsångerälven och Toby å ska få ökad förståelse för ekosystemtjänsterna som erbjuds, eller som kan försvinna i ett förändrat klimat. Målet är också att visa på betydelsen av balans i vattnets kretslopp. Med rätt kunskap om lokala förutsättningar kan vi sätta in rätt åtgärd på rätt plats för friskare vatten och hållbar produktion.

Mari (00:10:36): Det var bra sagt. Om ni lyssnare vill veta mer om vårt projekt så besök gärna vår hemsida, kliva.org. Där hittar ni mer om vad vi gör.

Musiksnutt (00:10:54).